

Buro Maerlant
Landschap, Ecologie & Ruimtelijke Ordening

BM-NOTITIE 2013

Wijbosch Rietstraat 65

Ecologische quickscan en nader onderzoek vleermuizen in het kader van de Flora- en faunawet
(DEFINITIEF)

J. van Suijlekom, 4 december 2013

Inhoud

	Blz
1 Inleiding	3
1.1 Algemeen	3
1.2 Methode / doel	3
1.3 Beschrijving van het plangebied en de toekomstige ingrepen	4
2 Wet- en regelgeving	5
2.1 Flora- en faunawet	5
2.2 Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB)	5
2.3 Gebiedsbescherming in het kader van de EHS en natura 2000	7
3 Resultaten van het veldonderzoek	8
3.1 Quicksan	8
3.2 Nader onderzoek vleermuizen	9
4 Conclusies en aanbevelingen	11
Conclusies	11
Aanbevelingen	11
Literatuur	12

Impressie van het
plangebied.
Foto's: Buro Maerlant
06-06-2013

1 Inleiding

1.1 Algemeen

Op verzoek van Wintraecken advies heeft Buro Maerlant een ecologische quickscan en een nader onderzoek vleermuizen uitgevoerd op de locatie Wijbosch Rietstraat 65 in de gemeente Schijndel (figuur 1). Het veldonderzoek voor de quickscan werd uitgevoerd op 6 juni 2013. De resultaten van de quickscan zijn reeds in een eerder rapport beschreven (quickscan Wijbosch Rietstraat, Buro Maerlant, 19 juni 2013). Het onderzoek vleermuizen is in de periode juni t/m september 2013 uitgevoerd. Aanleiding van het onderzoek is de voorgenomen herinrichting van het plangebied voor de bouw van enkele woningen, waarbij het huidige perceel wordt opgesplitst in verschillende kavels. De huidige bebouwing wordt op een aanbouw na geheel opgenomen in het plan. In dit eindrapport zijn de resultaten van de quickscan en het nader onderzoek vleermuizen verwerkt.

Figuur 1
Globale begrenzing van het plangebied (rood). Groen = deel, te behouden, dat wordt opgenomen in het nieuwe plan. Blauw = te slopen aanbouw. Bron ondergrond: Google Earth.

1.2 Methode / doel

Quickscan

De ecologische quickscan bestaat uit een gerichte veldinspectie naar de eventuele aanwezigheid van beschermde flora en fauna. Tijdens een éénmalig veldonderzoek is het plangebied zelf en de directe omgeving onderzocht op de aanwezigheid van diersporen zoals uitwerpselen, krap- en graafsporen, en is de vegetatie bekeken. Tevens zijn waarnemingen van aanwezige diersoorten gedaan. Op basis van *expert-judgement* is een inschatting gemaakt van het mogelijk voorkomen van beschermde soorten. Dit is afgewogen tegen de toekomstige ontwikkelingen. Doel van het onderzoek is een goed onderbouwde inschatting te geven, zodat kan worden gehandeld conform de Flora- en faunawet.

Nader onderzoek vleermuizen

Op basis van het veldonderzoek ten behoeve van de quickscan is vastgesteld, dat nader onderzoek noodzakelijk was naar vleermuizen. Het plangebied en de ruime omgeving is in de periode juni t/m september 2013 conform het protocol vleermuizen van de Gegevensautoriteit Natuur onderzocht. De te verwachten soorten betroffen gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en eventueel laatvlieger. In het voorjaar is gericht onderzoek gedaan naar

kraamverblijven en zomerverblijven. Het onderzoek in het najaar was gericht op baltsende mannetjes. Eventueel aanwezige paarverblijven / paarterritoria en winterverblijven zijn middels twee ronden vastgesteld, waarbij in de late avond tot na middernacht (tabel 1) op verschillende plekken werd gepost.

datum	tijdstip	temperatuur	bewolking / neerslag	wind (Bft)
10 juni 2013	avond (vanaf zonsondergang)	16 °C	onbewolkt, droog	nihil
17 juli 2013	avond (vanaf zonsondergang)	20 °C	half bewolkt, droog	1-2
27 / 28 augustus	avond tot na middernacht	15 °C	half bewolkt, droog	nihil
19 september 2013	(na) nacht / ochtend	10-9 °C	zwaar tot half bewolkt, droog	2

Tabel 1
Data en weersomstandigheden veldbezoeken

Met behulp van een detector (Pettersson D240x) met een heterodyne functie en time expansion, waarbij opnamen kunnen worden gemaakt en digitaal worden opgeslagen in WAV-formaat (Roland Edirol R09), zijn vleermuizen aan de hand van de echolocatiegeluiden op naam gebracht en gelokaliseerd. Het veldonderzoek is uitgevoerd door J. van Suijlekom.

1.3 Beschrijving van het plangebied en de toekomstige ingrepen

Het plangebied Rietstraat 65 ligt binnen de bebouwde kom van Wijbosch in de gemeente Schijndel, direct ten noorden van een doorgaande provinciale weg (Eerdsebaan). Het huidige plangebied omvat een horecagelegenheid met een parkeervoorziening en woonhuis en een tuin. Men is voornemens circa 2/3 deel van het plangebied te ontwikkelen voor enkele woningen. Het huidige bedrijfspand en de aangrenzende woning blijven behouden en worden opgenomen in het plan. Een aanbouw wordt gesloopt (figuur 1).

2 Wet- en regelgeving

2.1 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet heeft betrekking op de bescherming van in het wild voorkomende plant- en diersoorten. Deze bescherming heeft als doel het voortbestaan van soorten (géén individuen) te waarborgen. Het veroorzaken van schade aan planten en dieren is in principe verboden, tenzij men hier uitdrukkelijke toestemming voor heeft (nee, tenzij principe). De verbodsbepalingen gelden voor circa 500 plant- en diersoorten.

Verbodsbepalingen

De volgende verbodsbepalingen (tabel 1) in de Flora - en faunawet zijn voor dit onderzoek relevant:

Artikel	Verbodsbepaling
8	Het verbod om planten behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
9	Het verbod om dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
10	Het verbod om dieren opzettelijk te verontrusten.
11	Het verbod om nesten, holen, of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
12	Het verbod om eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.
13	Het verbod planten, producten van planten of dieren dan wel eieren, nesten of producten van dieren, behorende tot beschermde inheems of uitheemse dier- of plantensoorten te vervoeren, ten vervoer aan te bieden of af te leveren.

Tabel 1
Beknopte weergave verbodsbepalingen uit artikel 8 t/m 13 uit de Flora- en Faunawet

Zorgplicht

In artikel 2 van de Flora- en faunawet wordt verwacht, dat iedereen voldoende zorg in acht neemt voor alle (dus ook niet beschermde) planten en dieren en de leefomgeving. Het kan worden gezien als een fatsoenseis.

2.2 Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB)

In 2005 heeft de minister van LNV door middel van een AMvB de regels vereenvoudigd door wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet. Bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig

behoud of beheer geldt in een aantal gevallen een vrijstelling op de verbodsbepalingen. De zorgplicht blijft echter van kracht. Er zijn drie categorieën of tabellen van beschermde soorten opgesteld (zie tabel 2).

Tabel 2
Beschermsre-
gimes 1 t/m 3
AMvB artikel 75
van de Flora- en
faunawet

Categorie	Omschrijving
1	In deze categorie zijn algemeen voorkomende beschermde soorten opgenomen. Bij ruimtelijke ontwikkeling, bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik, geldt voor deze soorten geldt op voorhand een vrijstelling van artikel 8 t/m 12. Dit is zonder verdere eisen (lichte toets). Voor andere activiteiten dient een ontheffing te worden aangevraagd.
2	Hier onder vallen minder algemene, niet bedreigde soorten. Indien men werkt volgens een goedgekeurde gedragscode is geen ontheffing nodig. In de andere gevallen is een ontheffing nodig. Voor het verkrijgen van een ontheffing dient men aan te tonen, dat er geen inbreuk wordt gedaan op de gunstige instandhouding van de soort.
3	Tabel 3-soorten zijn strikt beschermd. Dit zijn soorten uit bijlage IV van de Habitatrichtlijn en bedreigde soorten die bij Algemene Maatregel van Bestuur zijn aangewezen. Alle vogelsoorten vallen hier ook onder. Voor broedende vogels wordt in principe nooit ontheffing verleend, omdat werkzaamheden buiten het broedseizoen kunnen worden uitgevoerd. Voor ruimtelijke ontwikkeling is een ontheffing nodig. Deze wordt alleen verkregen als wordt aangetoond, dat geen alternatieven voor handen zijn en wezenlijk negatieve effecten kunnen worden uitgesloten. Van de initiatiefnemer wordt gevraagd schade zoveel mogelijk te beperken(mitigatie) en dienen veelal alternatieven te worden geboden(compensatie). Door een effectbeoordeling via een uitgebreide toets en een compensatieplan kan onder voorwaarden een ontheffing worden verkregen. Indien sprake is van bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik dient men te werken met een goedgekeurde gedragscode. Indien men deze niet zelf op heeft gesteld, is het mogelijk gebruik te maken van reeds bestaande gedragscodes. Als geen gedragscode voor handen is dient een ontheffing te worden aangevraagd. Voor overige activiteiten is altijd een ontheffing nodig, waarbij bovengenoemde criteria gelden.

Indien alleen tabel-1 soorten worden aangetroffen volstaat voor ruimtelijke ontwikkeling een quickscan (lichte toets). Wanneer tabel 2 of 3- soorten worden aangetroffen of worden verwacht kan afhankelijk van toekomstige ingrepen en de soort aanvullende toetsing nodig zijn (uitgebreide toets). Doorgaans is daarvoor intensiever onderzoek nodig in het geschikte jaar-getijde.

Per augustus 2009 is de beoordeling Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen door de Dienst Regelingen gewijzigd, waardoor bij **aantoonbaar** voldoende mitigatie en compensatie voor strikt beschermde soorten niet altijd meer een ontheffing hoeft te worden aangevraagd. Ontheffingen voor Habitatrichtlijnsoorten worden vrijwel niet meer verleend. Nesten van vo-

gels zijn doorgaans alleen beschermd tijdens het broedseizoen. Van een beperkt aantal vogelsoorten zijn nesten ook buiten het broedseizoen en dus jaarrond beschermd (zie tabel 3).

Tabel 3
Beschermscategorieën nesten, waarvan de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet jaarrond (1 t/m 4) of tijdens het broedseizoen (categorie 5) gelden

Categorie	Omschrijving
Jaarrond beschermde nesten	
1	Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil).
2	Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk zijn van bebouwing of biotoop. De fysieke voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus).
3	Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk).
4	Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil).
Niet jaarrond beschermde nesten	
Let op: onderbouwing en eventueel nader onderzoek echter gewenst	
5	Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen (voorbeeld: boerenzwaluw, ekster, groene specht en spreeuw).

Van alle categorieën vogels in hierboven genoemde tabel is het belangrijk aan-of afwezigheid van nesten / territoria aan te tonen. Via een omgevingscheck en eventueel nader onderzoek is dit mogelijk.

2.3 Gebiedsbescherming in het kader van de EHS en Natura 2000

Het plangebied ligt op relatief grote afstand van beschermde gebieden (EHS en Natura 2000), allen (EHS) gelegen ten noorden van de bebouwde kom van Wijbosch en/of buiten een straal van 3,5 km (Natura 2000-gebieden). Door deze grote afstand en de beperkte aard van de ingrepen, zijn effecten op beschermde gebieden op voorhand uit te sluiten. Gebiedsbescherming en effecten door externe werking zijn niet aan de orde.

3 Resultaten van het veldonderzoek

3.1 Quickscan

Algemeen

N.b.: onderhavige resultaten zijn ongewijzigd overgenomen uit de quickscan.

Het veldonderzoek werd uitgevoerd op 6 juni 2013 door J. van Suijlekom. Het plangebied was gedeeltelijk verhard, met aan de achterzijde (zuidzijde) van het perceel een tuin.

Ecotopen

De volgende biotopen zijn aangetroffen:

- » Bebouwing, opgetrokken uit baksteen met een pannendak. Muren waren gedeeltelijk voorzien van spouwmuren.
- » Tuin met enkele jonge bomen, strakke hagen en een gazon;
- » Verhardingen.

Beschermde soorten: resultaten en verwachting

Planten

Er werden geen door de Flora- en faunawet beschermde plantensoorten aangetroffen. Dit zijn kritische soorten waarvoor geschikte habitat ontbrak.

Zoogdieren algemeen

Tijdens het veldbezoek werden geen sporen aangetroffen van in het wild levende zoogdieren. Het plangebied heeft niets tot weinig (verhardingen en een strakke tuin) voor strikter beschermde grondgebonden zoogdieren te bieden. De aanwezigheid van strikter beschermde zoogdieren in het plangebied kan redelijkerwijs worden uitgesloten.

Vleermuizen

Tijdens het veldonderzoek zijn op drie plaatsen sporen aangetroffen van vleermuizen. Het betrof keutels op grotere hoogte aan de gevel. Deze keutels werden bij de te slopen aanbouw (één plaats) én het woongedeelte van het gebouw aangetroffen (twee plaatsen). Onduidelijk was of dit verse of oudere sporen betroffen. Afgaande op de grootte en vorm zijn de keutels herkend als van gewone dwergvleermuis of ruige dwergvleermuis. Op de plaatsen van de keutels waren voor vleermuizen toegankelijke gevelpannen en eindvorsten aanwezig. Plaatselijk (woonhuis) waren betimmeringen aanwezig met voor vleermuizen toegankelijke kieren.

Zowel de te slopen bebouwing als de te behouden bebouwing is beoordeeld als toegankelijk en geschikt voor gebouwbewonende soorten als gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en mogelijk laatvlieger. Sporen wijzen op gebruik door dwergvleermuizen. De bebouwing kan functie hebben als zomerverblijf, kraamverblijf, paarverblijf en eventueel winterverblijf. Nader onderzoek is nodig om de aan- of afwezigheid van vleermuizen aan te tonen.

Dit nader onderzoek wordt dit seizoen (2013) conform het advies uitgevoerd. Tijdens een

eerste avond / nachtronde met een batdetector op maandag 10 juni zijn géén uitvliegende dieren vastgesteld, of andere tekenen van interesse van vleermuizen voor de bebouwing. De sporen zijn (dus) van eerdere datum.

Vogels

Het plangebied is geschikt voor algemene broedvogels van tuinen als merel, zanglijster hegenmus, winterkoning, vink en Turkse tortel.

Voor jaarrond beschermde gebouwbewonende soorten als huismus, gierzwaluw of uilen is de te slopen aanbouw beoordeeld als ongeschikt. Sporen van gebruik van de bebouwing door vogels werden niet aangetroffen. In het plangebied en de nabije omgeving werden geen mussen gehoord. De te behouden woning is mogelijk geschikt voor de huismus. Daar deze behouden blijft zijn effecten op de huismus niet te verwachten. Door de werkzaamheden af te stemmen op het broedseizoen zijn effecten op broedende vogels in het plangebied zelf en de omgeving volledig uit te sluiten.

Overige soortgroepen

Voor de overige door de Flora- en faunawet beschermde soortgroepen ontbrak geschikt leefgebied.

3.2 Nader onderzoek vleermuizen

Tijdens het nader onderzoek vleermuizen zijn twee soorten vleermuizen waargenomen: gewone dwergvleermuis en laatvlieger.

Voorjaar / kraamperiode

Tijdens de bezoeken in juni en juli is een klein aantal gewone dwergvleermuizen - en is incidenteel een laatvlieger waargenomen. Tijdens het eerste bezoek in juni werd nabij de te slopen en de te behouden bebouwing géén activiteit vastgesteld. Vanaf circa een half uur ná zonsondergang werd boven een tuin ten noorden van het plangebied een foeragerende gewone dwergvleermuis waargenomen. Iets later werd boven de tuin in het westelijke deel van het plangebied en nabij de bomen aan de Eerdsebaan een enkele gewone dwergvleermuis en een laatvlieger (op grotere hoogte) waargenomen. Na circa een uur na zonsondergang waren de dieren plots vertrokken. Boven de aangrenzende tuin ten noorden van het plangebied foerageerde op een later tijdstip nog éénmaal een gewone dwergvleermuis. Voor de te slopen aanbouw en de te behouden bebouwing was géén interesse. Uitvliegende dieren / verblijf-plaatsen werden niet vastgesteld. Tijdens het bezoek in juli was het beeld vrijwel identiek. Ook nu werd boven de aangrenzende tuin in het noorden een foeragerende gewone dwerg-vleermuis waargenomen. Boven de tuin in het westelijke deel van het plangebied en de bomen foe-rageerden voor korte duur enkele gewone dwergvleermuizen en een laatvlieger. De laatvlieger foerageerde op de tweede avond ook boven de woonwijk zelf. Evenals bij het eerste bezoek was er géén interesse voor de te slopen bebouwing en zijn er geen verblijfplaatsen vastgesteld.

Najaar / paartijd

In het najaar is tijdens het eerste bezoek in augustus een baltsende gewone dwergvleermuis

waargenomen in vlucht. Het betrof een mannetje, dat volgens een vrij vast partoon de Rietstraat volgde iets ten noordoosten van het plangebied: naar het noorden toe richting het plein (eveneens Rietstraat) met bomen, en vervolgens via de Broekkantsedijk richting het kruispunt met de Eerdsebaan. Vervolgens vloog het mannetje weer richting de Rietstraat ten noordoosten van het plangebied. Boven een voortuin en nabij een woning ten noordoosten van het plangebied baltste het mannetje voor langere duur en naderde deze een woning op korte afstand, éénmaal werd het mannetje op deze plaats vergezeld door meerdere (tweetal) gewone dwergvleermuizen. Vermoedelijk is ten noordoosten van het plangebied een paarverblijf aanwezig. Voor het plangebied zelf was géén interesse. Tijdens het tweede bezoek werd géén balts waargenomen. Op één foeragerende gewone dwergvleermuis na, boven de Eerdsebaan ten zuiden van het plangebied, werden géén vleermuizen waargenomen. .

Samenvattend

In het plangebied zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. Als foerageergebied heeft het plangebied zelf een beperkte functie (tuin). De nabije omgeving heeft functie als foerageergebied voor gewone dwergvleermuis en laatvlieger en er is een paarterritorium en mogelijk paarverblijf aanwezig ten noorden / noordoosten van het plangebied. De plannen hebben géén invloed op de aangetroffen functies. Ná de nieuwbouw blijven ruimschoots foerageermogelijkheden bestaan. Op het paarterritorium hebben de plannen geheel geen invloed.

4 Conclusies en aanbevelingen

Conclusies

Quickscan

Binnen de toekomstige bouwblokken of binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden, werden de volgende potentiële natuurwaarden aangetroffen:

- » Aannemelijke kans op de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in de te slopen aanbouw en de te behouden bebouwing;
- » Kans op de aanwezigheid van algemene broedende vogels (niet jaarrond beschermd);
- » Potenties voor de huismus (jaarrond beschermd) in de te behouden bebouwing.

Nader onderzoek vleermuizen

In het plangebied zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. Als foerageergebied heeft het plangebied zelf een beperkte functie (tuin). De nabije omgeving heeft functie als foerageergebied voor gewone dwergvleermuis en laatvlieger en er is een paarterritorium en mogelijk paarverblijf aanwezig ten noorden / noordoosten van het plangebied. De plannen hebben géén invloed op de aangetroffen functies. Ná de nieuwbouw blijven ruimschoots foerageermogelijkheden bestaan. Op het paarterritorium hebben de plannen geheel geen invloed. Het slopen van een deel van de bebouwing en de nieuwbouw kan ten aanzien van vleermuizen worden uitgevoerd zonder verdere restricties in het kader van de Flora- en faunawet. Ook voor de nieuwbouw geldt, dat ten aanzien van vleermuizen géén verdere eisen hoeven te worden gesteld.

Eindconclusie

Op eventueel broedende vogels na, ontbreken in het plangebied strikte beschermde en/of essentiële natuurwaarden. Door onderhavige preventieve maatregelen inzake broedvogels in acht te nemen wordt voorkomen dat eventueel aanwezige nesten tijdens de werkzaamheden worden verstoord.

Aanbevelingen

Preventieve maatregelen broedvogels

Aanbevolen wordt tijdens de werkzaamheden rekening te houden met het broedseizoen. Derhalve wordt aanbevolen deze werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Voor de meeste vogels is dit de periode half maart tot augustus. Indien men vroeg in het voorjaar start met de werkzaamheden is het zondermeer mogelijk deze voort te zetten in de broedperiode: vogels zullen de activiteiten accepteren óf elders broeden. Sloop (ook in de nabijheid van het te behouden pand) dient men in ieder geval ruim buiten het broedseizoen uit te voeren.

Literatuur

Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk, en J.B.M. Thissen, 1992.
Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Diepenbeek, A. van, 1999.
Veldgids Diersporen (tweede druk, 2003). KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Meijden, R. van der, 2005. Heukel's flora van Nederland. Wolters-Noordhoff, Groningen.

Internet

- » Google Earth
- » www.rijksoverheid.nl/ministeries/eleni
- » <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek.aspx>

Buro Maerlant Dorpsstraat 17 4271 AA Dussen
T 085 877 86 85
E info@BuroMaerlant.nl | www.BuroMaerlant.nl
KvK 18091206

Wijbosch Rietstraat 65
Notitie Flora- en faunawet en vleermuizen